

Statenmededeling aan Provinciale Staten

Datum

11 maart 2013

Documentnummer

3375418

Onderwerp

De kosten van het beheer van natuur en landschap in de Ecologische Hoofdstructuur

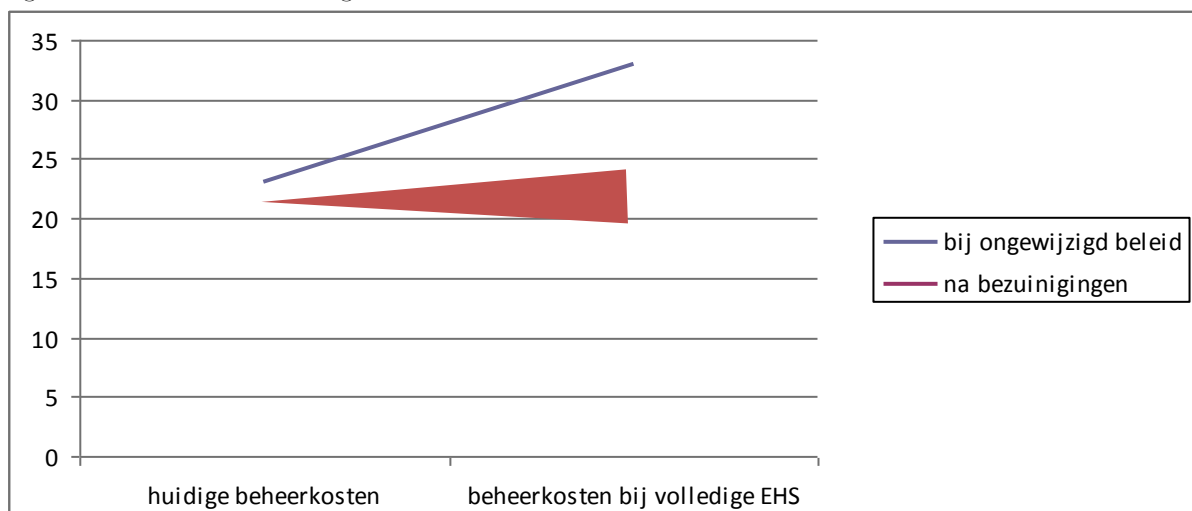
Kennisnemen van

Met dit dossier informeren wij u over de structurele kosten van het beheer in de EHS. Hiervoor heeft de provincie ingevolge het decentralisatieakkoord natuur de verantwoordelijkheid gekregen.

De *structurele kosten voor het huidige beheer* van natuur en landschap in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) bedragen ca. € 20 mln. Daarbij zijn al enkele eenvoudige bezuinigingsmaatregelen doorgevoerd zoals het terugbrengen van het subsidietarief van 84 naar 75% van de normkosten en het niet verlengen van het beheer buiten de EHS. Bij de Voorjaarsnota 2013 stellen wij voor om voor het beheer van de EHS maximaal een eigen bijdrage van € 10,7 mln op te nemen. Samen met het rijksdeel is dan in totaal ca € 20 mln beschikbaar voor beheer.

Bij ongewijzigd beleid zouden de beheerkosten op termijn groeien tot ruim boven de € 30 mln. Momenteel worden aanvullende bezuinigingsmaatregelen bezien door de ambities grondig te herzien en nieuwe beheerconcepten te ontwikkelen zoals de ondernemende EHS (van ZLTO) en toepassing van meer procesbeheer. Inzet daarbij is om de beheerkosten behorend bij de groei zoveel als mogelijk door bezuinigingsmaatregelen conform BrUG te realiseren. De ontwikkelingen zijn perspectiefvol maar nog te prematuur om een meerjarencalculatie op te baseren. Over de *ontwikkeling van de structurele beheerkosten* wordt u geïnformeerd zodra de herziening van de natuurambities EHS en/of de gevolgen van het regeerakkoord bekend zijn. De consequenties zullen bij de voorjaarsnota 2014 aan u worden voorgelegd.

Figuur: Indicatie ontwikkeling van de beheerkosten

Aanleiding

Op 2 november 2012 (Commissiestuk EH-0196) is toegezegd om PS te informeren over de structurele kosten voor het beheer. Door in te stemmen met het decentralisatieakkoord natuur

(PS 58/11B, 9 dec. 2011) is de provincie verantwoordelijk geworden voor het beheer. Bij de vaststelling van de nota Brabant Uitnodigend Groen (BrUG, PS 50/12B, 21 sept. 2012) is bepaald binnen welke kaders dat zal geschieden.

In deze notitie wordt u geïnformeerd over de structurele kosten voor het beheer van natuur in de EHS. De informatie is voor u van belang om een verantwoord besluit te kunnen nemen over de dekking van deze kosten. In de Voorjaarsnota 2013 leggen wij u een voorstel voor. Wij maken in deze notitie onderscheid tussen de kosten van het *huidige gesubsidieerde beheer* en de *ontwikkeling* van die kosten in de toekomst. Dit als gevolg van geplande uitbreiding van de EHS, de bijstelling van de ambities EHS en mogelijke andere benodigde maatregelen.

Bevoegdheid

De informatie over de kosten van het beheer is van belang voor de controlerende rol van PS.

Kernboodschap

Met ingang van 2014 is de provincie verantwoordelijk voor de kosten van het gehele beheer van de EHS.

Op dit moment is de provincie al verantwoordelijk voor een deel van het huidige beheer in de EHS. Dit wordt gesubsidieerd via 6 jarige beheerovereenkomsten (looptijd conform EU-regels) waarvan er jaarlijks een deel aflopen en dan verlengd kunnen worden. Van de in totaal 120.000 ha aanwezige EHS in Brabant wordt sinds tientallen jaren voor ca. 52.000 ha een beheersubsidie verleend. De eigenaren van de overige gronden hebben nooit subsidie aangevraagd, waren daarvan uitgesloten (zoals overheden en waterleidingbedrijven) of werden door het rijk betaald (Staatsbosbeheer).

Door het decentralisatieakkoord natuur heeft de provincie nu ook de verantwoordelijkheid gekregen voor de terreinen van Staatsbosbeheer; dat is een areaal van ca. 28.000 ha. Per 2014 zullen deze beheerkosten onder het provinciale Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) worden gebracht. Daarmee bedraagt het te subsidiëren areaal van de EHS in Brabant ca. 80.000 ha.

Tot 2014 worden de beheerkosten uit de (restant-) ILG middelen betaald. Met ingang van 2014 is de provincie hiervoor verantwoordelijk. Nu het rijk daarvan nog slechts een deel betaalt en de provincies een eigen bijdrage hebben toegezegd, is het nodig om de dekking van deze beheerkosten structureel in de begroting te regelen.

De in de nota Brabant Uitnodigend Groen (BrUG) opgenomen eigen bijdrage van maximaal € 10,7 mln is, in combinatie met de rijksbijdrage van € 10,5 mln, voldoende om het huidige beheer in de EHS te continueren.

Uitgangspunt is om de huidige omvang van het natuurbeheer te kunnen voortzetten.

De kosten van het totale huidige gesubsidieerde beheer (80.000 ha) zijn recent door Dienst Landelijk Gebied becijferd op € 21,5 mln per 2014 en nemen door de door de provincie reeds genomen bezuinigingsmaatregelen geleidelijk af tot € 19,9 mln in 2018 e.v. (zie onderstaande tabel). Deze bezuinigingsmaatregelen betreffen het verlagen van de subsidie van 85% van de standaardkostprijs voor beheer naar 75% en het niet langer verlengen van gesubsidieerd beheer van natuur buiten de EHS. Omdat een beheersubsidie altijd in 6 jarige overeenkomsten vastligt, werken deze bezuinigingsmaatregelen pas op termijn volledig door. De in het BrUG geraamde kosten bedragen € 17,6 mln bestaande uit € 14,6 mln voor natuurbeheer en € 3 mln voor agrarisch natuurbeheer. Deze zijn te laag ingeschat en dat komt omdat de cijfers in het BrUG gebaseerd zijn op het decentralisatieakkoord waarbij is uitgegaan van globale landelijke aannames en waarbij de provinciespecifieke situatie niet was meegenomen. De Commissie Jansen heeft deze wél in beschouwing genomen en heeft de huidige beheerkosten voor Brabant becijferd op € 18,6 mln. Maar ook daarin zaten nog

enkele aannames (mn voor agrarisch natuurbeheer) en blijken de kosten te optimistisch te zijn ingeschat. De kosten volgens de meest recente inzichten zijn onlangs berekend door de Dienst landelijk Gebied (DLG) en weergegeven in onderstaande tabel.

Kosten (x mln €)	2013	2014	2015	2016	>2017
Natuurbeheer binnen EHS	10,8	15,4	15,3	15,2	15,1
Agrarisch natuurbeheer	2,8	2,6	1,3	1,3	1,3
Landschapsbeheer	1,5	2,9	2,9	2,9	2,9
Uitvoeringskosten	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6
Totaal	15,5	21,5	20,1	20	19,9

Toelichting tabel 1, kosten beheer (conform baten-lasten systematiek) volgens informatie DLG.

Natuurbeheer EHS: getallen gebaseerd op 52.000 ha; Per 2014 komt 28.000 ha SBB erbij. De tariefsverlaging van 84% naar 75% leidt op termijn tot een (lichte) daling van de beheerlasten. In de bedragen zijn de kosten voor de nog te realiseren EHS niet inbegrepen. De getallen zijn gebaseerd op voortzetting beheer van de aanwezige huidig natuur. Bij realisatie van de volledige ambitie, zoals die in de huidige provinciale natuurbeheerplan kwantitatief en kwalitatief vastligt, zijn de beheerkosten op termijn aanzienlijk hoger.

Agrarisch natuurbeheer: Volgens het decentralisatieakkoord gaat het agrarisch natuurbeheer buiten de EHS over naar het rijk maar moeten provincies nog tot 2015 het lopend beheer betalen. Daarna beperkt zich dat tot agrarisch (botanisch) beheer binnen de groene mantel.

Landschapsbeheer: De toename per 2014 komt omdat SBB er dan bij komt.

Alle cijfers betreffen huidig gesubsidieerd natuurbeheer en waarvoor contractuele verplichtingen zijn aangegaan. De cijfers kennen een bepaalde onnauwkeurigheidsmarge. Toekomstige groei van het areaal door realisatie van nieuwe (agrarische) natuur is hierin dus niet meegenomen.

Uitgaande van een uitkering in het provinciefonds van € 10,5 mln voor beheer en de in het BrUG geraamde eigen bijdrage van maximaal € 10,7 mln¹, kunnen de huidige beheerkosten gedragen worden. Bij de Voorjaarsnota wordt de exact benodigde dekking becijferd waarbij tevens dekking uit het ecologiefonds en de ILG-reserve wordt voorgesteld.

In de nabije toekomst worden ontwikkelingen voorzien die van invloed zijn op de beheerkosten voor de lange termijn.

Deze ontwikkelingen zijn een gevolg van de eerder in de nota BrUG door uw Staten vastgestelde acties en een aantal te verwachten wijzigingen als gevolg van het nieuwe regeerakkoord:

De belangrijkste ontwikkelingen die consequenties voor de beheerkosten hebben zijn:

- **Meer procesbeheer:** In het BrUG is bepaald dat waar mogelijk natuurlijke processen (procesbeheer) meer ruimte moeten krijgen boven het conserveren van cultuurlandschappen (patroonbeheer). Hiermee is een bezuinigingsopgave van € 2 mln ingecalculerd. De mogelijkheden hiervoor worden verwerkt bij de herziening van de ambitiekaart.
- **Groei:** Indien, conform BrUG, de volledige EHS wordt gerealiseerd dan groeit het gesubsidieerde areaal op termijn van 80.000 tot ca 90.000 ha waardoor de beheerkosten zullen toenemen.
- **Herziening ambitie EHS:** In het BrUG is bepaald dat de EHS in kwantitatieve zin zal worden gerealiseerd, maar dat de kwaliteit zal worden herzien. Dat is nodig om de beheerkosten beheersbaar te houden. Met de huidige ambitie voor zowel de bestaande als de nog te realiseren natuur zouden deze lasten kunnen groeien van € 20 mln tot ruim boven de € 30 mln. Er is inmiddels een project gestart om met de betrokken

¹ € 7,7 mln voor natuurbeheer binnen de EHS (na aftrek van een bezuinigingsopgave van € 2 mln) en € 3 mln voor agrarisch natuurbeheer.

natuurbeherende organisaties tot een herziening van de ambitiekaart te komen met als doel de toekomstige kosten voor beheer te reduceren.

- In het BrUG is bepaald dat het (instrumentarium voor het) agrarisch natuur- en landschapsbeheer zal worden geëvalueerd, mede in relatie tot het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en de rijksverantwoordelijkheid daarvoor vanaf 2014. Deze evaluatie is voorzien in het najaar van 2013 en zal mogelijk ook tot gewijzigde ambities en daarmee samenhangende financiële gevolgen leiden.
- Nieuw regeerakkoord: In het decentralisatieakkoord is bepaald dat het (agrarisch) natuurbeheer buiten de EHS een verantwoordelijkheid wordt van het Rijk. De nieuwe staatssecretaris overweegt echter om dit alsnog bij de provincies te leggen. Daarnaast worden de bezuinigingen op natuur van aanvankelijk € 600 mln met € 200 mln teruggedraaid.

Deze combinatie van ontwikkelingen leidt in de loop van dit jaar tot meer duidelijkheid over de toekomstige ontwikkeling van de kosten en de dekking daarvan. De inzet is om de dekking van de *huidige beheerkosten* bij de komende voorjaarsnota te regelen en de extra *ontwikkeling van het beheer* bij de voorjaarsnota van 2014 te betrekken.

Consequenties

Uitgangspunt is om in het huidige beheer te continueren; behouden wat er is .

- Het is niet effectief om te investeren in nieuwe kwantitatieve of kwalitatieve ontwikkelingen als de bestaande natuur niet wordt onderhouden.
- Continuïteit van beheer is van belang voor behoud van draagvlak en de gewenste participatie.
- Het niet verlengen van aflopende beheerovereenkomsten in de EHS doet eerdere investeringen in aankoop, inrichting en beheer in belangrijke mate teniet.
- Onvoldoende beheer van natuur waarop Europese verplichtingen rusten (bv Natura 2000) brengt risico's voor Europese boetes met zich.

Vanwege het decentralisatieakkoord natuur valt Staatsbosbeheer (SBB) ook onder huidig beheer dat gefinancierd moet worden door de provincie.

- Het niet of niet volledig continueren van het beheer door SBB zal door het rijk worden beschouwd als het niet nakomen van het decentralisatieakkoord.
- Het niet continueren van bestaand beheer in de EHS leiden tot maatschappelijke onrust en het beeld van een onbetrouwbare overheid oproepen.

Communicatie

Natuurorganisaties worden op de hoogte gehouden via de reguliere overlegvormen.

Vervolg

In de aankomende voorjaarsnota wordt een voorstel gedaan om de kosten te dekken van de lopende verplichtingen voor het *huidige beheer* en om die te kunnen continueren tegen inmiddels verlaagde tarieven. Met inzet van ILG-reserve en ecologiefonds zal de maximale eigen bijdrage € 10,7 mln bedragen.

Momenteel wordt gewerkt aan een mix van aanvullende versoberingsmaatregelen die ertoe moet leiden dat de kostentoeename van beheer als gevolg van het areaalgroei van de EHS beheersbaar blijven. Dit krijgt met name vorm door de herziening van de ambitie EHS

waarvoor een project is gestart en waarbij de natuurorganisaties intensief worden betrokken. Ook PS hebben aangegeven betrokken te willen worden bij de herziening van de ambitiekaart EHS.

Tevens wordt momenteel in IPO-verband met het rijk gesproken over de nadere uitwerking van het regeerakkoord en de besteding en verdeling van de 200 mln. In de loop van dit jaar wordt daarover duidelijkheid verwacht.

Bij de voorjaarsnota 2014 wordt, op basis van het resultaat van deze *ontwikkeling in de beheerkosten* in combinatie met de aanvullende dekkingruimte, een gecorrigeerd voorstel voor de structurele kosten voor het beheer van de EHS voorgelegd.

Bijlagen

geen

's-Hertogenbosch, 11 maart 2013,

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant